

Vergadering Commissie BWB, 17 april 2024, ontwerpbestemmingsplan ZoHo

Beste raadsleden,

Naar aanleiding van de zienswijze van de bewonersvereniging Provenierswijk en het inspreken in de subcommissie Bestemmingsplannen op 9 april 2024 ([zie link naar het stuk¹](#)), zijn de door de commissieleden vragen gesteld. Tijdens de hoorzitting werden door de ambtenaren antwoorden gegeven en enkele toezeggingen gedaan. Gisteren zagen wij de nieuwe documentatie voor de Commissievergadering BWB van 17 april 2024.

Wij willen u graag op de hoogte brengen van enkele zeer verrassende zaken die ons opvielen en waaruit blijkt dat het niet voldoet aan uw verzoek, de onderzoeken ondeugdelijk zijn en geconcludeerd zou moeten worden dat deze niet betrouwbaar zijn ter onderbouwing van de conclusies en voor de vaststelling van het bestemmingsplan.

1. Zienswijzepunt 20.1 - ZoHo is RCD-XL – is incorrect ongegrond verklaard

In onze zienswijze (zienswijzenummer 20.1) kaarten wij aan dat ZOHO onder RCD-XL valt en dat tijdens de RCD-XL informatiebijeenkomst voor omwonenden op 14 april 2023 (waar de gemeente naar verwijst als participatieactiviteit) niet gesproken is over ZOHO. Tijdens deze bijeenkomst draaide het alleen over Treehouse en Schiekadeblok, andere projecten als Rise, Lumière en ZoHo zijn niet besproken geweest. We constateerden in het zienswijzepunt 20.1 een continue herhaling van salamitactiek in communicatie, besluiten en in de milieuonderzoeken.

In de herziene Nota zienswijzen [\[24bb002446\]](#) van 11 april 2023 (hoort 2024 zijn lijkt ons), als ook in de eerdere versie van 15 februari, reageert de gemeente op pagina 34:

“In aanvulling hierop kunnen wij mededelen dat ZOHO niet onder RCD-XL valt, dit gebied wordt begrensd door de Statentunnel en Pompenburg/Hofbogen. Dit is overigens bij de reclamant bekend.”

Nu lezen wij in de Annotatie Bestemmingsplan Zomerhofkwartier (ZOHO) en Welstandsparagraaf Zomerhofkwartier BWB van 17 april 2024 [\[24bb002448\]](#) het volgende onder punt 2 ‘Voorgeschiedenis’:

“In december 2017 is de gebiedsontwikkeling ZOHO ingezet ([18bb8162](#), [20bb3613](#)) als onderdeel van Rotterdam Central District (RCD) XL ([18bb11330](#)).”

Ons inziens lijkt dat ons zienswijzepunt 20.1 bij deze weldegelijk gegrond verklaard hoort te worden.

Er wordt in deze namelijk bevestigd dat ZoHo onderdeel is van RCD-XL en door dit te negeren betreft dat toepassing van salamitactiek in de communicatie, de milieuonderzoeken en de besluiten. Dat hiermee dus niet naar de cumulatie van alle RCD-XL plannen in samenhang wordt gekeken en de milieuonderzoeken juist in kleine stukjes worden geknipt om de milieueffecten kleiner te maken.

NB: in de technische sessie over het [ruimtelijk raamwerk RCD-XL aan de commissie BWB op 3 april 2024](#) is door de wethouder Zeegers en ambtenaren u dus ook incorrect voorgehouden dat ZoHo geen onderdeel van RCD-XL is.

2. Extra verkeersonderzoek voor Provenierswijk niet voorafgaand aan de Nota van zienswijzen en Raadsvoorstel maar erná

Ons zienswijzepunt 20.5 – dat Provenierswijk cq de Proveniersstraat niet is meegenomen is in het verkeersonderzoek – is GEGROND verklaard zoals genoteerd in de Nota van zienswijzen en ambtshalve wijzigingen van **15 februari 2024** (bijlage 6 [\[24bb001741\]](#)) en in het Raadsvoorstel over vaststelling bestemmingsplan ZoHo van **19 maart 2024** [\[24bb001745\]](#).

Daarbij is op 15 februari en 19 maart gesteld dat n.a.v. het uitvoeren van een extra verkeersonderzoek voor Provenierswijk geresulteerd heeft in de conclusie dat er “geen verkeerseffecten op de Provenierswijk te verwachten zijn”. **Zie ook afbeelding 1.**

¹ Voor uw gemak heb ik het inspreekstuk nogmaals achterin als bijlage aan dit stuk toegevoegd.

Toelichting			
Nr.	Categorie	Toelichting	Nieuw tekstvoorstel
5.2	Nieuw verkeersonderzoek	Voorgesteld wordt om bijlage 7 (verkeersonderzoek) bij de toelichting te vervangen door het actuele verkeersonderzoek van 2 februari 2024.	Bijlage 7 wordt vervangen door een geactualiseerd onderzoek.
		Voorgesteld wordt om paragraaf 6.4 'Verkeer en parkeren' van de toelichting aan te passen.	6.4.2 Plangebied [...] Om de verkeerssituatie in beeld te brengen, is een verkeersonderzoek uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd door Goudappel Coffeng en opgenomen als bijlage 7. In het verkeersonderzoek is tevens aandacht besteed aan de verkeersgeneratie op basis van een maximale invulling van het planologisch toegestane programma (worst-case scenario). Daarbij is het planeffect bepaald. Uit het onderzoek en de uitgevoerde kruispuntberekeningen volgt dat de doorstroming op het kruispunt Heer Bokelweg - Boekhorststraat niet substantieel wijzigt tussen de referentie- en planvariant(en) 2034. In beide varianten is er sprake van een acceptabele doorstroming in 2034. Ook blijkt uit het onderzoek dat er geen verkeerseffecten op de Provenierswijk te verwachten zijn.

Afbeelding 1 – Conclusie op pagina 50 van het geactualiseerd verkeersonderzoek over de verkeerseffecten op de Provenierswijk uit het Raadsvoorstel over vaststelling bestemmingsplan ZoHo van **19 maart 2024** [24bb001745]

Naar aanleiding van deze conclusie hebben wij in de hoorzitting van 9 april aangekaart dat nergens het betreffende verkeersonderzoek gevonden kon worden - als ook niet de geactualiseerde onderzoeken van andere milieueffecten als wind, geluid, etc - waardoor u als raadslid en wij als burgers deze niet konden onderzoeken en verifiëren. Wat noodzakelijk is in een goed en betrouwbaar participatieproces.

De ambtenaar die uw vragen in de hoorzitting dd 9 april beantwoorden, gaf aan dat:

- De aanvullende onderzoeken – inclusief het nieuwe verkeersonderzoek - zijn voor iedereen op het internet vindbaar.
- De aanvullende onderzoeken worden pas meegestuurd bij vaststelling van het bestemmingsplan ZoHo
- Het aanvullend verkeersonderzoek, waarop de conclusies omtrent Provenierswijk gebaseerd is, wordt naar de commissieleden toegestuurd.

Ad a) – Aanvullende onderzoeken op internet vindbaar

Wij willen aanstippen dat dit gestelde incorrect is; de aanvullende onderzoeken zijn nimmer te vinden geweest op het internet. Alle rapporten van de milieuonderzoeken op het internet betroffen alleen de onderzoeken die onderdeel waren van het neerleggen van het ontwerpbestemmingsplan ZoHo op 1 september 2023 (allen van datum tussen 2020 en mei 2023). Ter illustratie van dit feit vindt u **bijlage A** een printscreen - genomen op 7 april 2024 - van het beschikbare – oude – verkeersonderzoek dd 17 maart 2023 op internet.

Ad b) – Aanvullende onderzoeken worden pas meegestuurd bij vaststelling

Wethouder Zeegers geeft zelfs in haar brief van 12 april 2024 aan: “*deze onderzoeken worden pas na vaststelling bij het vastgestelde bestemmingsplan gevoegd*”.

- Deze uitspraken verbazen ons ten eerste en zijn ook verontrustend, daar dit niet conform de Europese en Nederlandse milieu- en participatiewetgeving is. Hoe kunt u uw democratische functie uitvoeren en hoe kan een burger goed participeren en hoe worden de belangen van het milieu serieus meegewogen als deze onderzoeken níet (tijdig) vooraf het zienswijze-proces (oa hoorzitting) en uw advies naar de gemeenteraad beschikbaar zijn? Dit is weer door het College een toepassing van een ‘verkeerd-om-volgorde procedure’ – als ook mevrouw Van Grunsven aankaarte - wat niet conform algemeen behoorlijk bestuur is.

Ad c) - Toezenden van het aanvullend verkeersonderzoek voor Provenierswijk waarop de conclusies van 15 februari (Nota Zienswijze) gebaseerd zijn.

U heeft recent het geactualiseerd verkeersonderzoek dd 2 februari 2024 [24bb002441] met daarin het beloofde onderzoek voor Provenierswijk ontvangen waarop de conclusies gebaseerd zijn.

Tot onze verrassing blijkt dat het verkeersonderzoek voor Provenierswijk op vele manieren incorrect is en niet valide:

- Het geactualiseerd verkeersonderzoek voor Provenierswijk betreft **een Addendum van 20 maart 2024**. Dit onderzoek is 5 weken ná de conclusies in de Nota Zienswijzen van 15 februari en 1 dag ná het Raadsvoorstel van 19 maart.

→ Hoe kan het onderzoek van ná de genomen conclusies zijn?

- En hoe kan het dat als op 15 februari, 19 maart en op 9 april (hoorzitting) u gewezen wordt op het verkeersonderzoek voor Provenierswijk, als deze van een latere datum (20 maart) blijkt te zijn?
- 2) Uit de afbeeldingen en de tekst van het Addendum blijkt dat alleen het verkeer op de Schiekade, Schieweg en Stadhoudersweg is onderzocht (laatste 2 wegen behoren niet tot Provenierswijk). **Zie bijlage B.**
 - M.a.w. in het Addendum zijn NIET de straten Proveniersstraat, Proveniersplein en de Stationssingel onderzocht, zoals wij dat in onze zienswijze hebben aangekaart en zoals in de Nota's vermeld staat dat dat wel gebeurd is. Deze straten staan juist rechtstreeks in verbinding met de Teijlingerstraat (dezelfde kruising). En daarnaast is er ook een ruime linksafslagstrook vanaf Schiekade naar de Proveniersstraat waarop het verkeer van de heer Bokelweg en het Hofplein gemakkelijk de Provenierswijk in kan.
- 3) In het Addendum wordt nog wel de Walenburgerweg als 'alternatieve route' naar het westen cq A13 getoond met als conclusie dat vanuit ZoHo hooguit maar 2 of 3 auto's per dag zouden afslaan.
 - Dit gestelde is ook bevreemdend én incorrect omdat je onmogelijk vanaf de Schiekade de Walenburgerweg in kunt. Er is namelijk op de Schiekade géén linksafstrook naar de Walenburgerweg (afslaan is verboden).

We hebben in [ons insprekstuk van 9 april](#) beschreven én met Google-route-afbeeldingen zichtbaar gemaakt (**zie nogmaals in bijlage C**) dat het verkeer vanuit ZoHo juist wel gelijk de Proveniersstraat inrijdt om snel naar het westen, zuid/westen en A13 te rijden. Deze FIETSSTRAAT en 30km-weg is namelijk op vele vlakken de kortste route (zonder stoplichten), en tegelijkertijd óók de alternatieve route om de drukke Hofplein en bijvoorbeeld ook de dagelijkse opstoppen op de Stadhoudersweg te vermijden (de route naar de A13 wordt Bentincklaan ook vaak gebruikt). Zie ook afbeelding 2 hieronder.

Afbeelding 2
Directe verbinding van ZoHo naar Proveniersstraat. Deze route is een snelle sluiproute voor het verkeer dat snel naar het westen en ook naar de A13 (richting Den Haag) willen (ook via Bentincklaan). De route is sneller door minder stoplichten en minder ophopingen van verkeer bij het Hofplein en/of bij Stadhoudersweg.

NB: Pas het afgelopen jaar is de Proveniersstraat op het omgevingsloket en ruimtelijkeplannen.nl ineens als een 'gele' straat – als een doorgaande weg - weergegeven en de Walenburgerweg niet. Dat was eerst andersom.

De fietsstraat Proveniersstraat dreigt dé doorgaande route en de 'nieuwe' Weena te worden.

Zodra Hofplein ook nog autoluw wordt gemaakt zal het verkeer, in cumulatie met al het extra verkeer vanuit ZoHo en Pompenburg, de fietsstraat Proveniersstraat als alternatieve cq sluiproute gaan gebruiken. Deze route over Proveniersstraat ligt parallel aan het spoor en de Weena waardoor het ook heel logisch is dat het een sluiproute wordt om RCD en Hofplein te vermijden. Zie afbeelding 2.

De smalle straten Proveniersstraat en Proveniersplein (met huizen tegen de weg aan) én de Stationssingel staan al nu flink onder druk door al het vracht- en autoverkeer voor Rotterdam CS. Als ook door het verwijderen van de afslag op de Schieweg naar de Walenburgerweg; hierdoor is de Proveniersstraat nu al een doorgaande route geworden waarop continu met hoge snelheid geracet wordt (wel 90km/u) vanwege het vele omrijden van verkeer dat in de wijk moet zijn icm met het dag en nachtverkeer voor Rotterdam CS en de toegang tot alle OV.

Met alle slechte luchtkwaliteit, geluidsoverlast, trillende huizen en onveiligheid voor de duizenden voetgangers en fietsers (bewoners, reizigers, scholieren) per dag van dien.

3. Cumulatie met RCD-XL níet onderzocht

De gemeente geeft aan dat het verkeersonderzoek rekening is gehouden met Rise, Lumiere en ander projecten in de omgeving. Hoe kan dit als?:

- er géén verkeersonderzoek vindbaar is voor het bestemmingsplan RCD (Treehouse) en het Schiekadeblok? Zoals ook door het [onafhankelijke expertisebureau STAB](#) – dat door Raad van State voor het beroep Schiekadeblok is ingezet – geconcludeerd is?
- De verkeersonderzoeken voor Rise, Lumiere én Pompenburg stopt tot aan de kruising Schiekade/heer Bokelweg?
- Dat Goudappel voor het verkeersonderzoek voor ZoHo op pagina 3 (voetnoot 3) aangeeft dat de RCD-XL ontwikkelingen als “**AUTONOOM**” meeneemt? Dit betekent dat de hoeveelheid verkeer van alle RCD-XL-ontwikkelingen als ‘bestand’ – dus als **nul-referentie** – beschouwd wordt. M.a.w. al het extra verkeer van de toevoegingen aan 11 tot 15 hoogbouwtorens (tegen 7000 woningen) en herinrichting Hofplein worden niet samen met ZoHo opgeteld in wat dat in vergelijking met de huidige situatie – de hoeveelheid verkeer nú – gaat betekenen qua toename aan verkeer op Schiekade én omgeving. Hierdoor blijven de resultaten cq de cijfers laag. Echter, volgens de bestaande formule van 3,68 verkeersbewegingen per woning betekent toevoeging van 7000 woningen een toename van **bijna 26.000 verkeersbewegingen per etmaal** en dan zijn de bewegingen voor kantoren, horeca en dienstverlening er nog niet bij opgeteld.

Geen basis voor conclusies over geluidsoverlast, luchtkwaliteit, trillen en meer....

Bovenstaande feiten en bewijzen maken zichtbaar dat er geen deugdelijk onderzoek heeft plaats gevonden en dat de conclusies in de Nota Zienswijzen en het Raadsvoorstel niet op onderzoek gebaseerd blijken te zijn. Op basis van dit ondeugdelijk verkeersonderzoek voor Provenierswijk worden ook conclusies getrokken over de hoeveelheid geluidsoverlast, luchtkwaliteit en trillen. Ook deze conclusies zijn daarmee niet valide. Achteraf in een Addendum je aannames ‘ff snel’ laten bevestigen omdat er ineens hierover vragen komen, betreft in onze ogen een ernstige aantasting van het proces en van het vertrouwen hierin.

U wordt misleidt. Wij worden misleidt. Om welke reden? Om de te megalomane ontwikkelingen door te laten gaan? Terwijl er betere alternatieven zijn zoals in de zienswijzen en hoorzitting naar voren is gekomen? Ziet u ook wat dit betekent? Dat de ernst voor aantasting van de gezondheid van mens (en dier) en een leefbare woonomgeving – verbloemd wordt en veel groter is dan het College u wilt wijs maken? Zoals dat voor Provenierswijk de laatste 4 jaren standaard wordt toegepast? Wat tegen alle afspraken van de omgevingsvisie gesteld is? Iedereen hoort in een gezonde leefomgeving te kunnen wonen; ook de bestaande bewoners.

Wat zegt dat voor alle andere – aanvullende – onderzoeken die recent naar u toegestuurd zijn en ook de eerdere conclusies? Kunt u nog wel de conclusies over het mer-beoordelingsbesluit vertrouwen? En ook de onderzoeken en conclusies voor de milieueffecten op de direct omwonenden van het ZoHo-project?

Kunt u deze zichtbare misleiding van u en de burger door het College zomaar aanvaarden? Het vertrouwen in de gemeente Rotterdam is in het geding. En hoe beoordeelt Raad van State dit feit? Wij verzoeken u om een negatief advies te geven. Dit geeft u ook de gelegenheid om de juiste volgorde toe te passen, zorgvuldigere milieuonderzoeken te laten doen (ook voor Provenierswijk) en de aangedragen alternatieven beter te laten beoordelen.

Wij hopen u hiermee geholpen te hebben en dank voor uw aandacht.

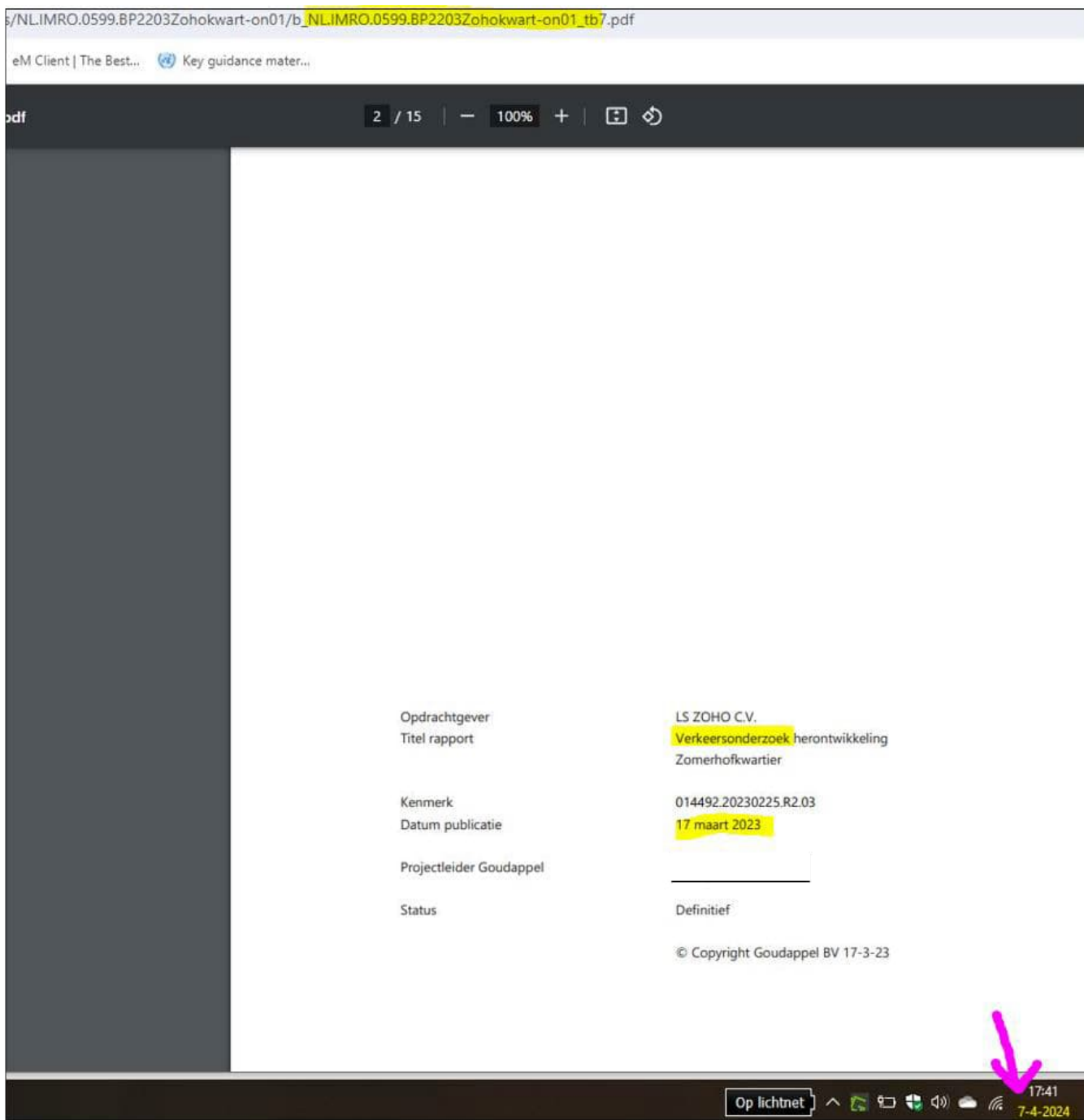
Namens de bewonersvereniging Provenierswijk,

NB:

Wij hebben met ons inspreken op 9 april aangekaart dat onder punt 10 ‘Milieugevolgen Provenierswijk (zienswijze 20)’ incorrect genoemd wordt dat “twee bewoners van Provenierswijk” de aandacht vragen voor de milieugevolgen. De zienswijze uit Provenierswijk is samen met de Bewonersvereniging Provenierswijk – dus namens de bewoners van Provenierswijk - ingediend. **Wij verzoeken u om het raadsvoorstel van 12 april 2024 [24bb002447] hierop te corrigeren.**

Bijlage A – De geactualiseerde milieuonderzoeken – als het verkeersonderzoek – waren niet beschikbaar op internet zoals in de hoorzitting werd aangegeven door de ambtenaar.

➔ Hieronder een printscreen van 7 april 2024 – twee dagen voor de hoorzitting - dat nog een oud verkeersonderzoek bij het ontwerpbestemmingsplan op internet (Omgevingsloket) toont.

BIJLAGE B – het Addendum van 20 maart 2024 in het Verkeersonderzoek van 2 februari 2024 [24bb002441] toont afbeeldingen zonder onderzoek naar Proveniersstraat en worden er ongefundeerde conclusies getrokken (geen onderzoeksgegevens zichtbaar).

Walenburgerweg wordt als optie genomen als omrijdroute, maar dat is niet mogelijk omdat er geen afslag vanaf Schiekade naar Walenburgerweg bestaat (is verboden af te slaan). Als route naar het west/zuiden wordt Hofplein aangehouden, waarvan bekend is dat deze autoluw wordt gemaakt. Hoe het verkeer dan gaat rijden maakt het verkeersonderzoek niet zichtbaar.

Goudappel
MOBILITEIT BEWEEGT ONS

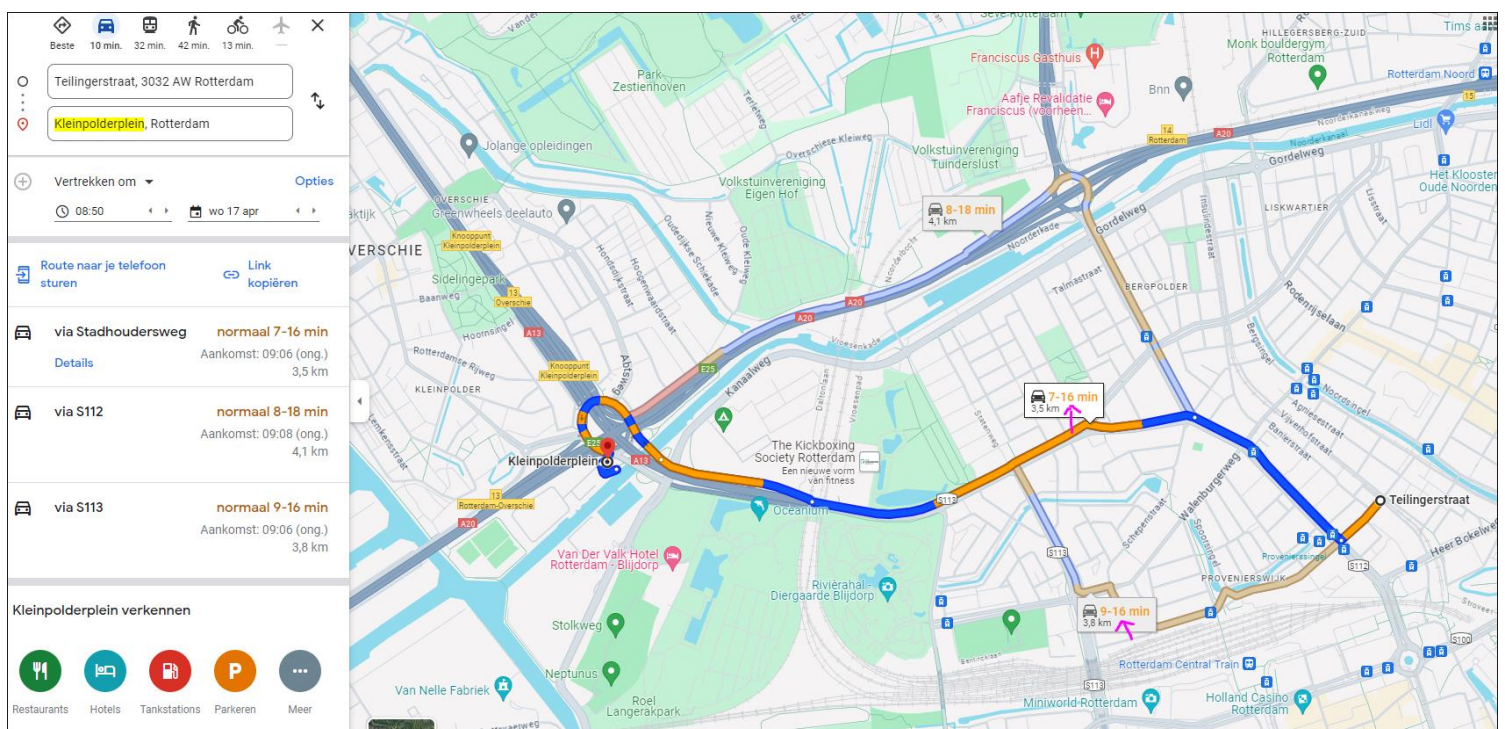
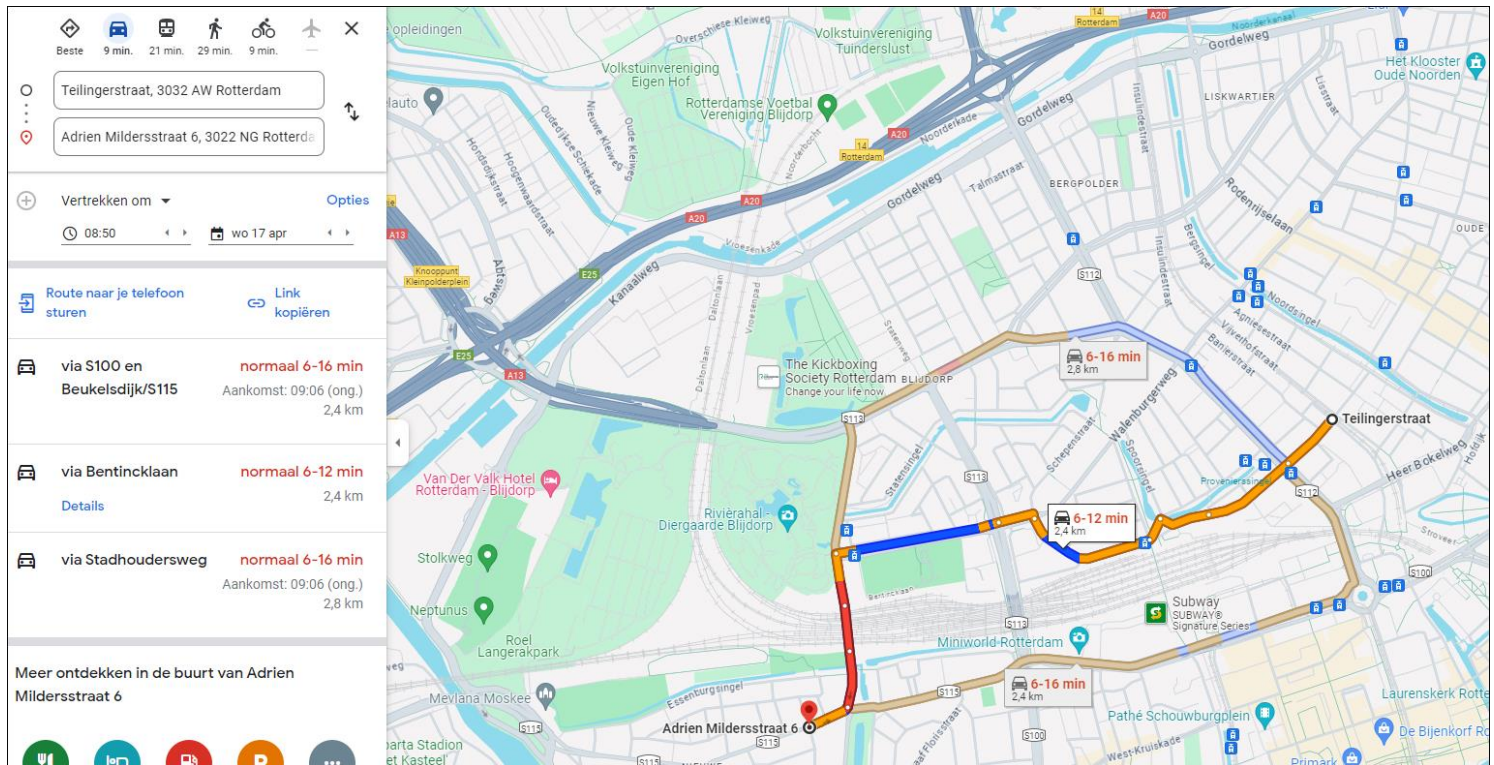
Figuur 2.1: Selected link ochtendspits (2 uur)

Uit de selected link analyse voor de ochtendspits blijkt dat 5,7% van het verkeer op de Boekhorststraat rijdt via de Walenburgerweg. Het planeffect van het Zomerhofkwartier is daarmee: $5,7\% \text{ van } 41 = 2$ motorvoertuigbewegingen per ochtendspitsuur. Dit is een zeer beperkt aantal motorvoertuigbewegingen en is nauwelijks waarneembaar.

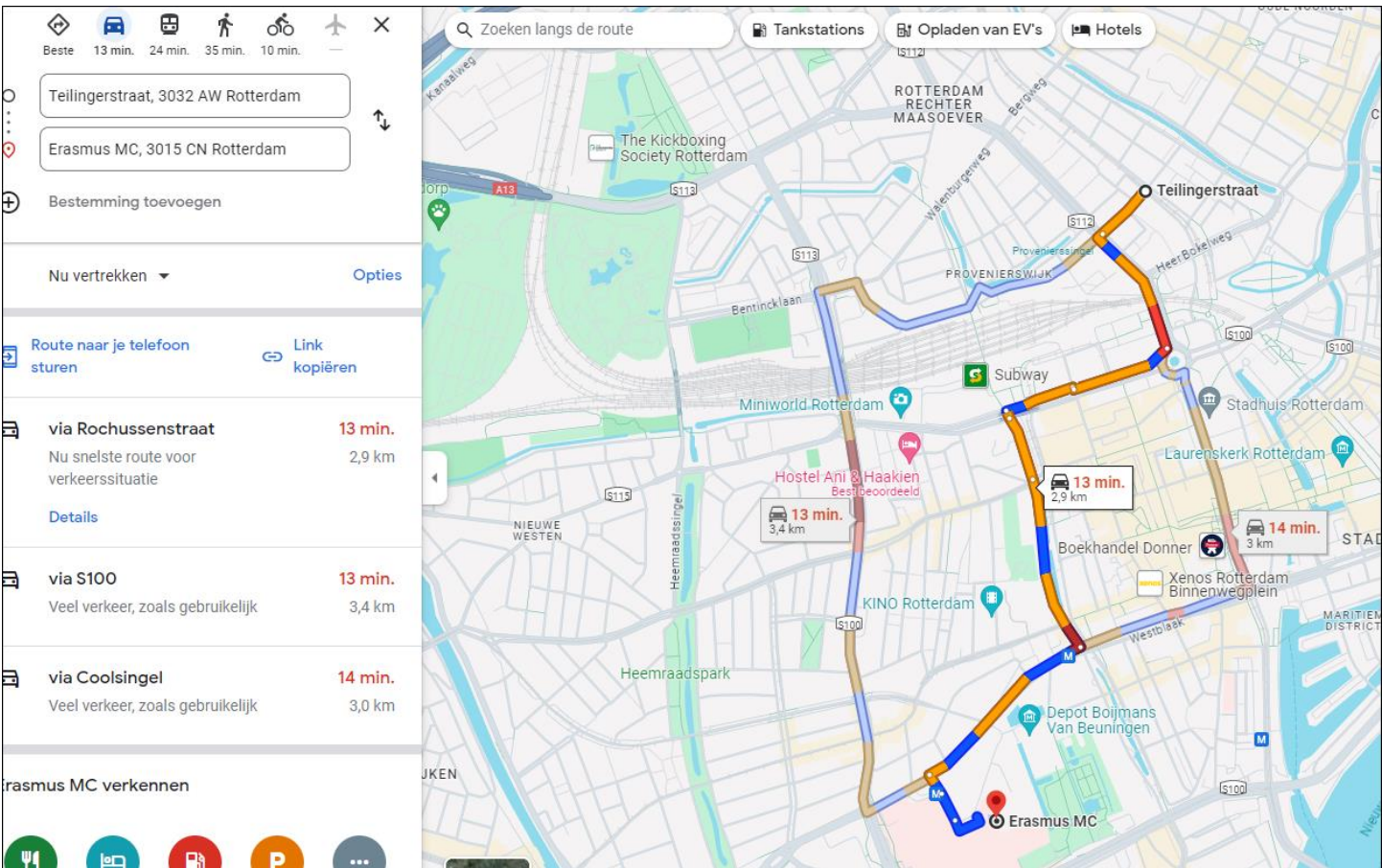
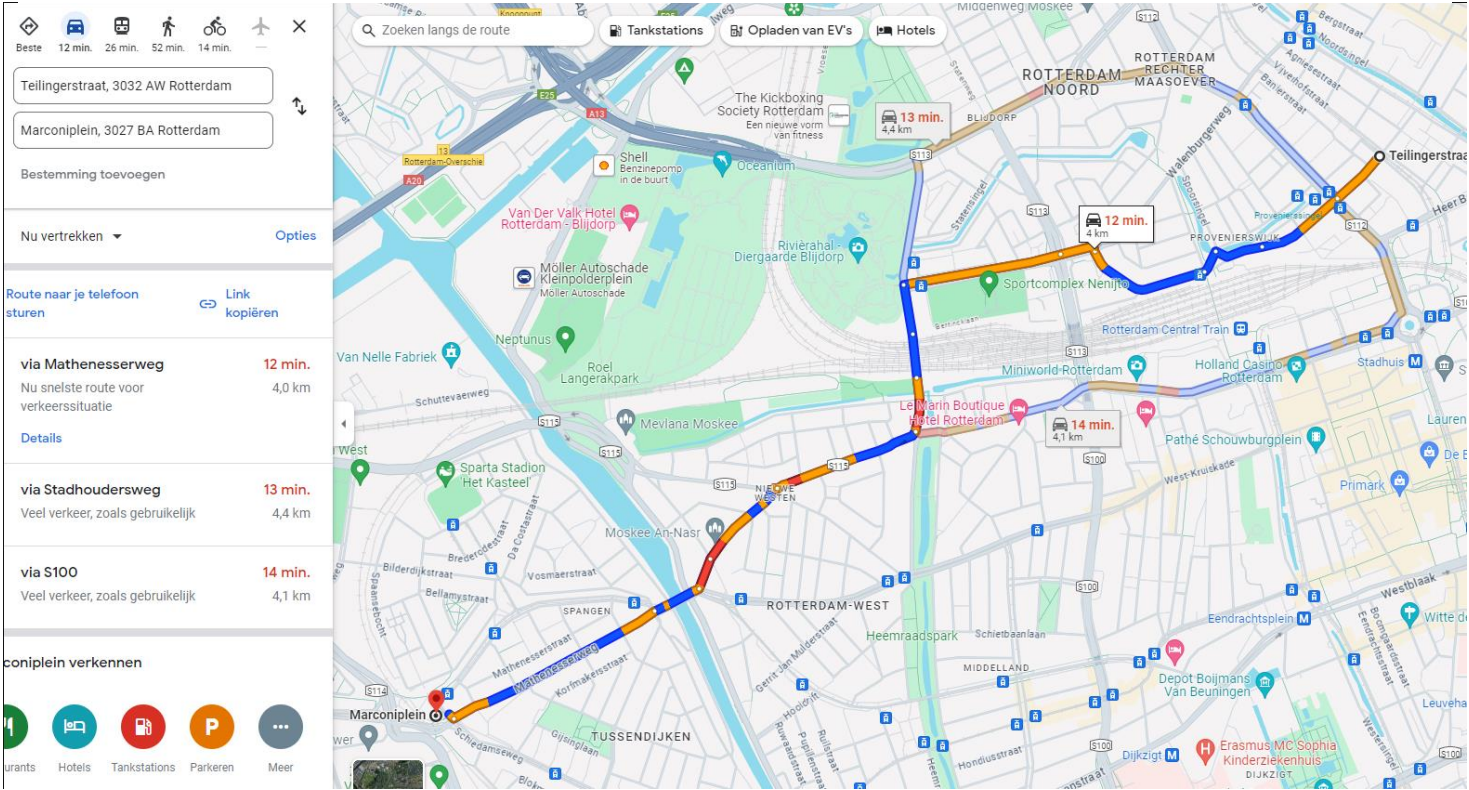
Op andere wegen in de Provenierswijk rijdt geen verkeer van/naar de Boekhorststraat.

BIJLAGE C – Afbeeldingen van getoonde routes door Google vanuit ZoHo naar diverse bestemmingen

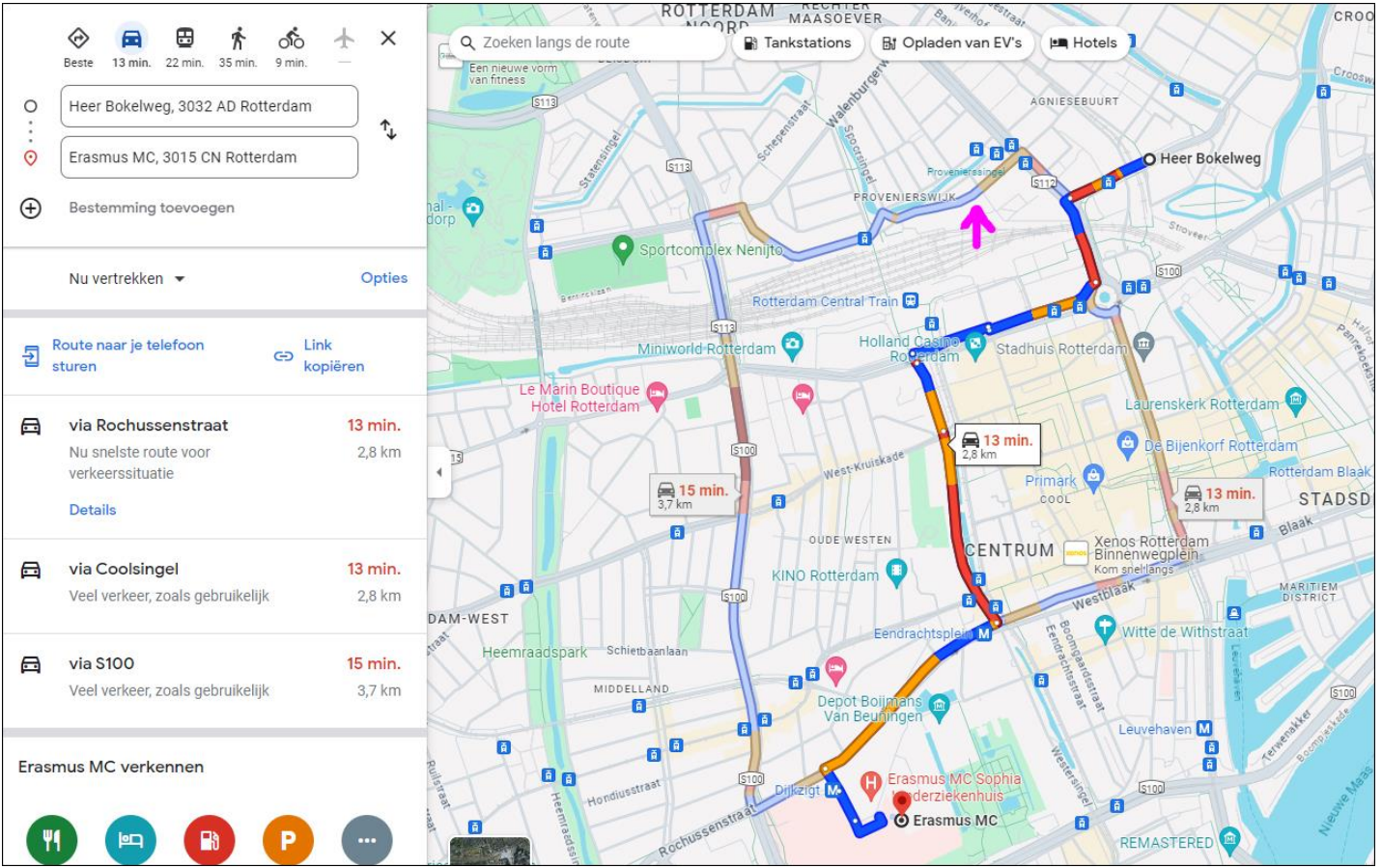
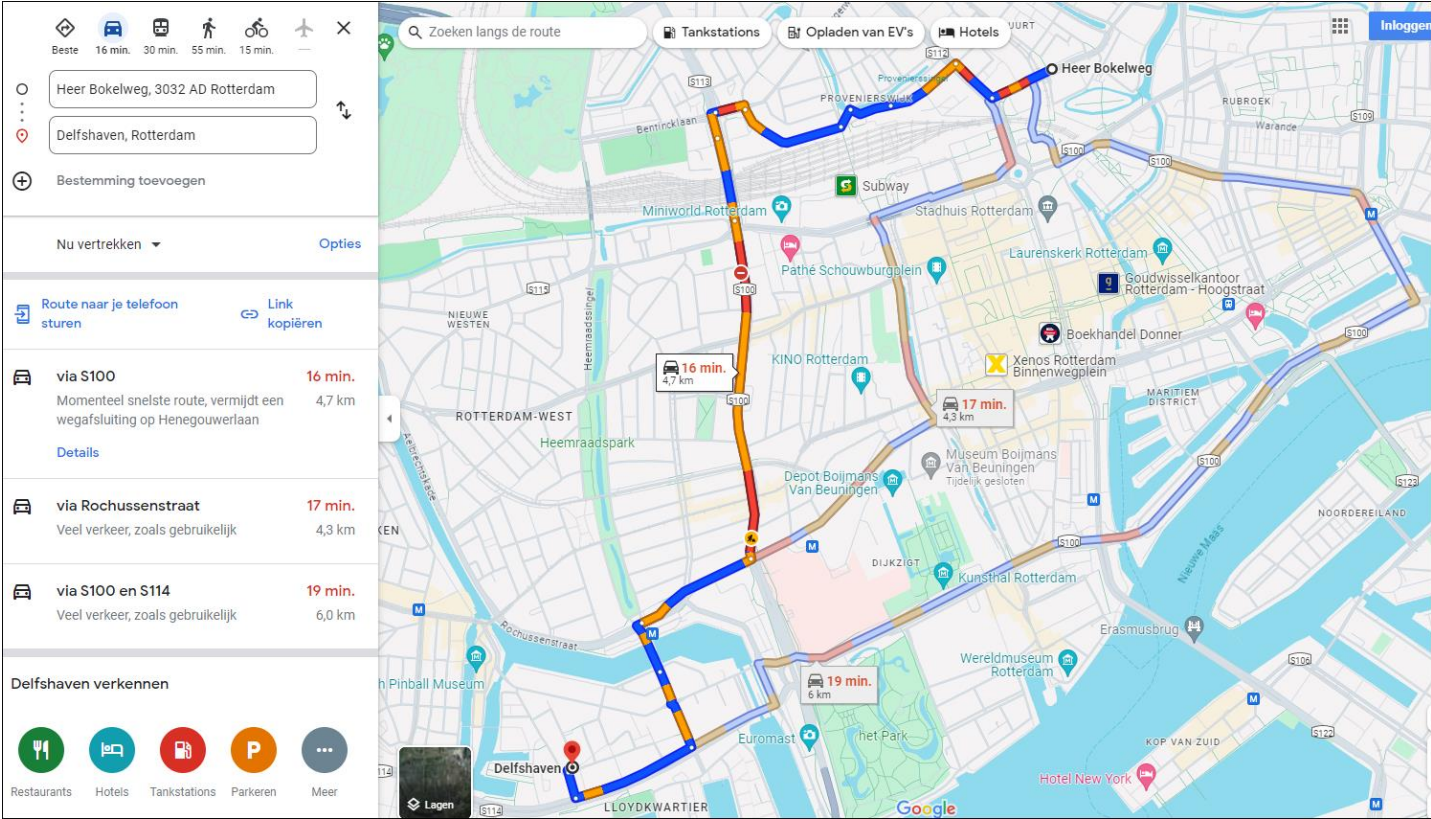
-> Route via Proveniersstraat en Proveniersplein is vaak korter en/of sneller of gelijkwaardig. De woningen staan echter dicht tegen de straat aan en hebben geen stille zijde omdat de woningen aan het spoor grenzen. Hierdoor is de toename aan geluidsoverlast, luchtkwaliteit en trillen onevenredig groot. Deze feiten worden genegeerd en zijn tot nu toe voor geen enkel plan in RCD-XL en herinrichting Hofplein onderzocht.

Afbeeldingen onder: Google toont aan dat er veel verkeer vanuit ZoHo door Proveniersstraat rijdt (kortere en snellere route). Meer woningen zorgt dus WEL een toename van verkeer in Provenierswijk.
Onderste afbeelding laat zien dat als HOFPLEIN autoluw wordt gemaakt, Proveniersstraat de alternatieve route wordt; de snelheid is hetzelfde (13 minuten). De effecten van autoluw Hofplein is niet (cumulatief) onderzocht; als ook niet voor RCD-XL.

Afbeeldingen onder: Ook vanaf Heer Bokelweg zal veel verkeer door Proveniersstraat rijden. Of als alternatieve route zodra Hofplein autoluw wordt. Dit is niet cumulatief onderzocht. Ook niet wat de ruim 7000 woningen in RCD-XL voor Provenierswijk gaat betekenen.

Inspreken ZoHo, Zienswijze 20 Provenierswijk (in nota Zienswijze op pagina 33)

Beste raadsleden,

Als eerste wil ik gelijk aanstippen dat de zienswijze 20 vanuit Provenierswijk – als gesteld in het vaststellingsdocument - niet betreft “twee bewoners” - maar dat de zienswijze óók namens de bewonersvereniging Provenierswijk is en dus namens de bewoners van Provenierswijk.

En de bewoners van Provenierswijk zijn niet meegenomen in de participatie, zoals de gemeente zelf bevestigd heeft. Er wordt gewezen naar wat websites ed; de bewoners kunnen zichzelf op de hoogte brengen, is de boodschap... Dit is echter de omgekeerde wereld. De gemeente en projectontwikkelaars hebben de plicht om de bewoners er actief bij te betrekken, zeker als het milieu en gezondheid in het geding is. Dit is in het Europees Verdrag van Aarhus beschreven: *‘Het Verdrag van Aarhus schrijft tevens voor dat elke partij zich inspent om bij de voorbereiding van beleid betreffende het milieu mogelijkheden te scheppen voor inspraak van het publiek.’*¹

En ook alleen het informeren van de wijkraad en dan bij de wijkraad neerleggen de communicatie over het project, is ook geen participatie. De wijkraden zijn toch niet de verlengstok – cq de communicatieafdeling - van Stadsontwikkeling en/of projectontwikkelaars?

De gezonde leefomgeving, het woongenot én de gezondheid van bewoners van Provenierswijk is in het geding. Al het verkeer rijdt door de wijk en langs vele huizen. Vooral in Provenierswijk-oost en Provenierswijk-zuid (langs het spoor). Met veel lawaai, ongezonde lucht, trillen en scheuren van de 19e eeuwse huizen op zeer slappe veengrond van dien.

In het bestemmingsplan Provenierswijk-Bentincklaan van 2015 – waar de heer Bokelweg ook toe hoort - is al aangegeven dat Schiekade te ver over de norm is qua luchtkwaliteit en ook de geluidsnormen werden overschreden. Bekend is dat Schiekade samen met de Weena en Statenweg onder de smerigste straten van Nederland vallen. Ook DCMR geeft aan - in tegenstelling wat de gemeente aangeeft - dat er weer een flinke toename is van slechte luchtkwaliteit, juist door woningbouw.

De gemeente heeft onze zienswijze – over het niet onderzoeken van het verkeer door Proveniersstraat - gegrond verklaard. En heeft het verkeersonderzoek erop uitgebreid. Maar waar is dit verkeersonderzoek? Waar zijn de nieuwe, geactualiseerde milieuonderzoeken als ook luchtkwaliteit, geluid, etc.? Wij kunnen ze niet vinden. U wel?

In de vaststellingsdocumenten wordt aangegeven dat sinds het ontwerpbestemmingsplan ZoHo – meer dan 8 maanden geleden – ondertussen allerlei andere besluiten zijn gevallen omtrent bouwplannen en herinrichting Hofplein. En dat onderzoeken hierop geactualiseerd zijn. Maar nogmaals, waar zijn deze geactualiseerde milieuonderzoeken? Waar is het verkeersonderzoek die dat toont? Het verkeersonderzoek van Goudappel van ZoHo is bijv. nog steeds van maart 2023.

Het kan niet afgedaan worden met wat conclusies en samenvattingen en kleine staatjes met wat ingewikkelde berekeningen. Er dienen nieuwe, goede en zorgvuldige rapporten opgesteld te worden waarin alles verwerkt wordt. Zodat u als gemeenteraad en wij als bewoners deze onderzoeken goed kunnen bestuderen en beoordelen.

En hoe kan het zijn dat met al toevoeging van nieuwe plannen in RCD-XL, er niets verandert aan de resultaten van alle ‘geactualiseerde’ onderzoeken? ***Zie bijlage voor afbeelding.*** De ontwikkelingen betreffen wel ruim 7000 woningen en bijna 200.000m2 kantoor en minimaal 1500 hotelkamers extra

¹ VERORDENING (EG) Nr. 1367/2006 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 6 september 2006 betreffende de toepassing van de bepalingen van het Verdrag van Aarhus betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden op de communautaire instellingen en organen

erbij. Dit zorgt voor bijna 35.000 verkeersbewegingen per etmaal extra! En daarmee negatieve effecten op Provenierswijk.

Hoe is het mogelijk dat gemeente aangeeft dat er veel meer woningen bij komen, maar het aantal verkeer en de milieueffecten hetzelfde blijven? Kunt u dit uitleggen? Het is hetzelfde als je zegt dat eerst de som was $2 + 3 = 5$, en met de geactualiseerde onderzoeken is het $4 + 6 = 5$ Dat is wat de conclusies zeggen.

Elk kind kan zien dat dit niet klopt? U ziet toch ook wel dat er aan salamitactiek – knippen van milieueffecten - wordt gedaan en u een papieren werkelijkheid wordt voorgeschoteld? U wilt toch ook weten wat alle nieuwe ontwikkelingen – die nog allemaal toegevoegd moeten worden – werkelijk cumulatief aan milieueffecten veroorzaken? En wat dit werkelijk betekent voor omwonenden en vooral Provenierswijk die klem zit tussen alle belangrijke toevoerwegen én ook ommuurd wordt door alle (hoog)bouwontwikkelingen?

Ook stelt het vaststellingsdocument en de nota dat er ‘geen meer verkeer te verwachten is’ voor Proveniersstraat, Proveniersplein en Stationssingel... Dit is weer een aanname! Waar zijn de cijfers? Waar is het verkeersonderzoek? De werkelijkheid is anders. Zoals ook bevestigd in het verkeersonderzoek voor Rise door ook Goudappel:

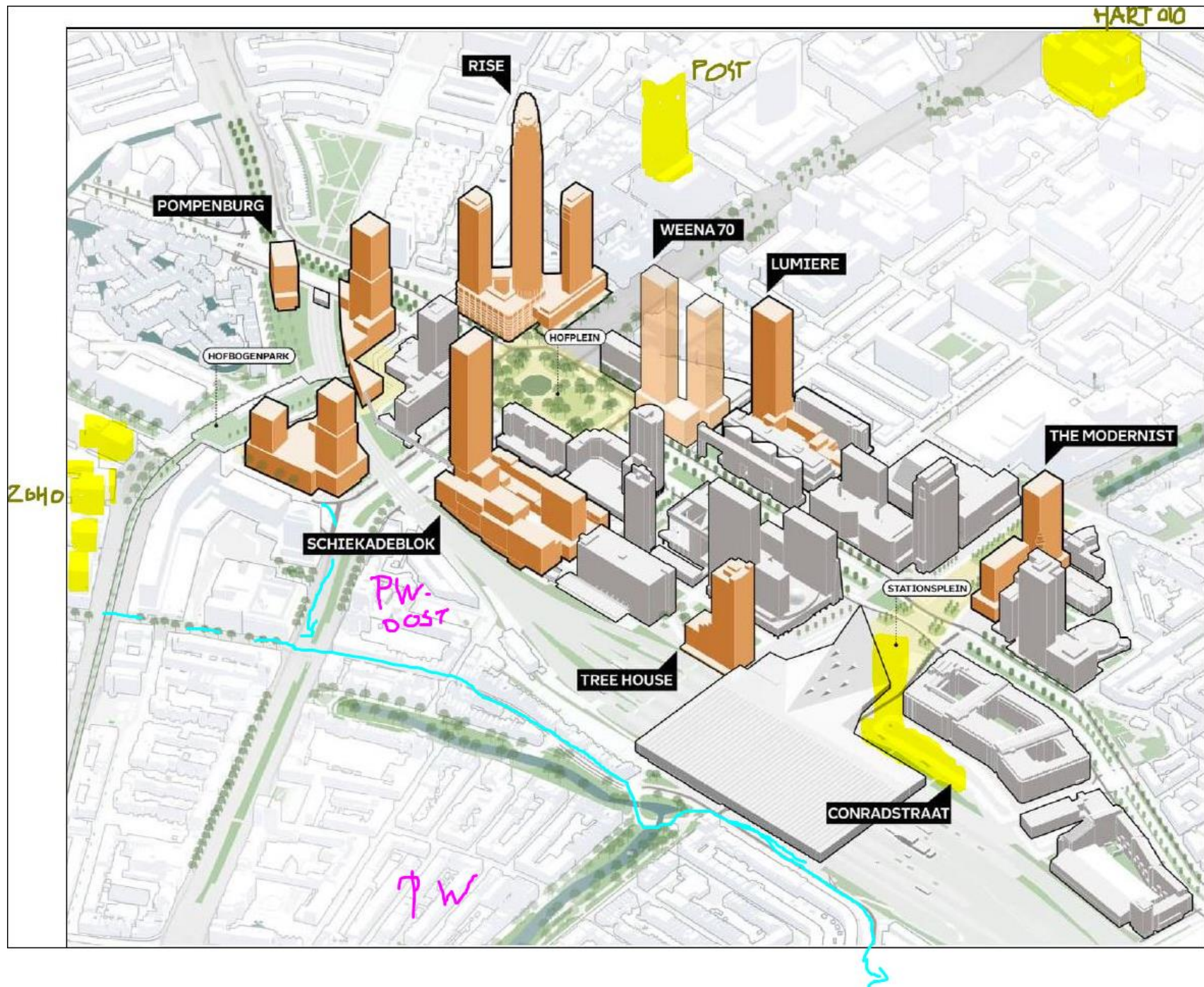
- Rise zorgt voor meer verkeer en verkeersopstoppen (vooral op Schiekade en Heer Bokelweg) en het autoluw maken van Hofplein maakt dit ernstiger
- Het (vracht)verkeer zal hierdoor mogelijk “alternatieve routes” gaan nemen voor het vermijden van files en Hofplein. Deze alternatieve routes zijn niet onderzocht.

U begrijpt dat deze “alternatieve routes”, de route door Provenierswijk betreft – via Proveniersstraat. Met komst van 600 ZoHo-woningen maakt de toename aan verkeer – inclusief lawaai, luchtvervuiling en trillen – nog ernstiger voor Proveniersstraat. Met googlen zie je al dat nu veel verkeer vanuit Teilingerstraat of Heer Bokelweg door Proveniersstraat geleid worden. En als Hofplein autoluw wordt gemaakt, is Proveniersstraat – inderdaad – de alternatieve route. **Zie bijlagen.**

In alle plannen in RCD-XL en meer wordt de “nabijheid van Rotterdam CS” als oplossing aangedragen voor parkeerproblemen ed. Maar Provenierswijk ligt aan Rotterdam CS en krijgt al deze oplossingen in en door de wijk. Met alle problemen van overlast en milieueffecten van dien. Die er nu ook al spelen. Onze wijk kan de opeenstapeling van plannen niet zomaar aan. En er is met Provenierswijk als al sinds 2008 afgesproken, na jaren van overleg en inspreken, dat er rekening gehouden dient te worden met Provenierswijk.

De kankeratlas.nl laat al zien dat de gezondheid van Noord – met Provenieswijk – ernstig in het geding is. Dit kan niet met ‘jurdisch’ – met een papieren werkelijkheid – afgedaan worden . Hier hoort zorgvuldig mee omgegaan worden, dus ook met deugdelijke onderzoeken. De impact op de gezondheid is zeer ernstig en kan onomkeerbaar zijn. Het Europees hof heeft dat vandaag in haar uitspraak ook uitgesproken. M.a.w. dit ontwerpbestemmingsplan ZoHo kan niet vastgesteld worden.

Eerst horen alle milieuonderzoeken deugdelijk opgesteld te worden – inclusief de werkelijke impact op Provenierswijk - zodat u en de bewoners dit zorgvuldig kunnen onderzoeken. Zonder de juiste (cumulatieve) informatie en het kunnen lezen van de complete onderzoeken is er geen deugdelijke participatie en procedure. U kunt als commissieleden hierop toch geen positief advies geven?

Studie Poort van Noord

Afbeelding 1 – Uit een beleidsrapport van Gemeente Rotterdam 'Overzicht planontwikkeling RCD 2018' waarin ZoHo onderdeel is en samenhangt met RCD(-XL). Dit heet de Poort van Noord.

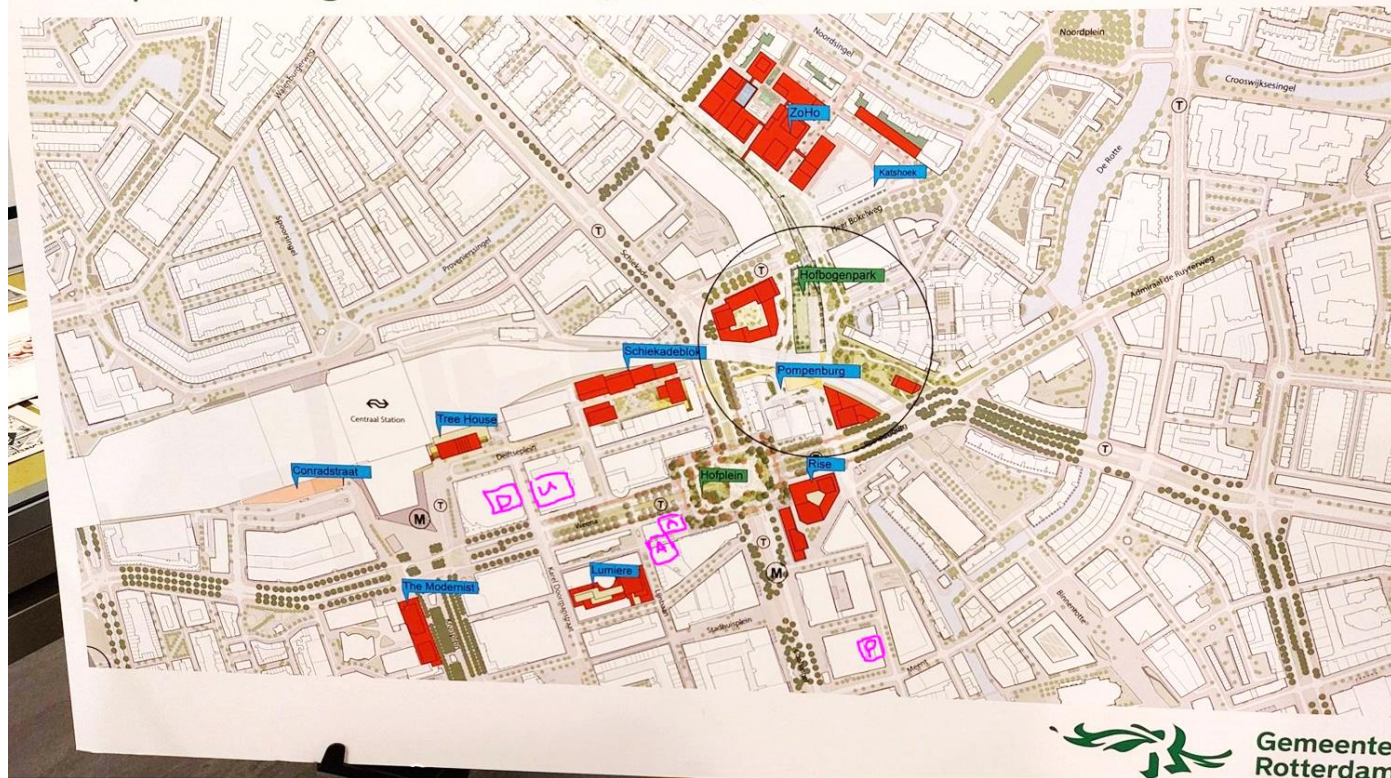
EEN BIJZONDERE PLEK IN DE STAD

- De schakel tussen de stadswijken en de binnenstad
- Kruispunt van belangrijke wandel- en fietsroutes
- Veel blinde gevels, weinig 'ogen op straat'

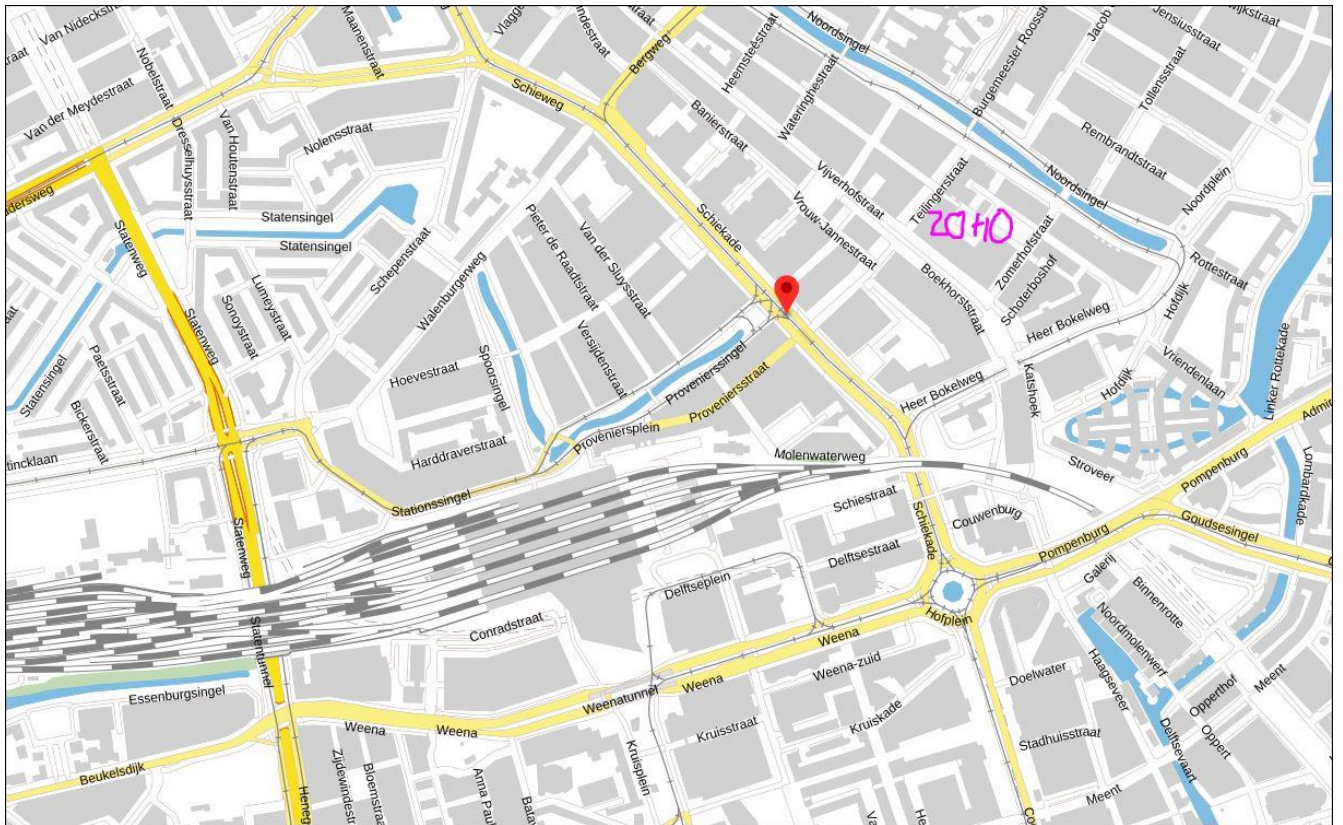

Afbeelding 2 - Presentatie informatieavond Pompenburg 2018 waarin zichtbaar is dat ZoHo weldegelijk gelinkt is aan RCD-XL

Pompenburg in de omgeving

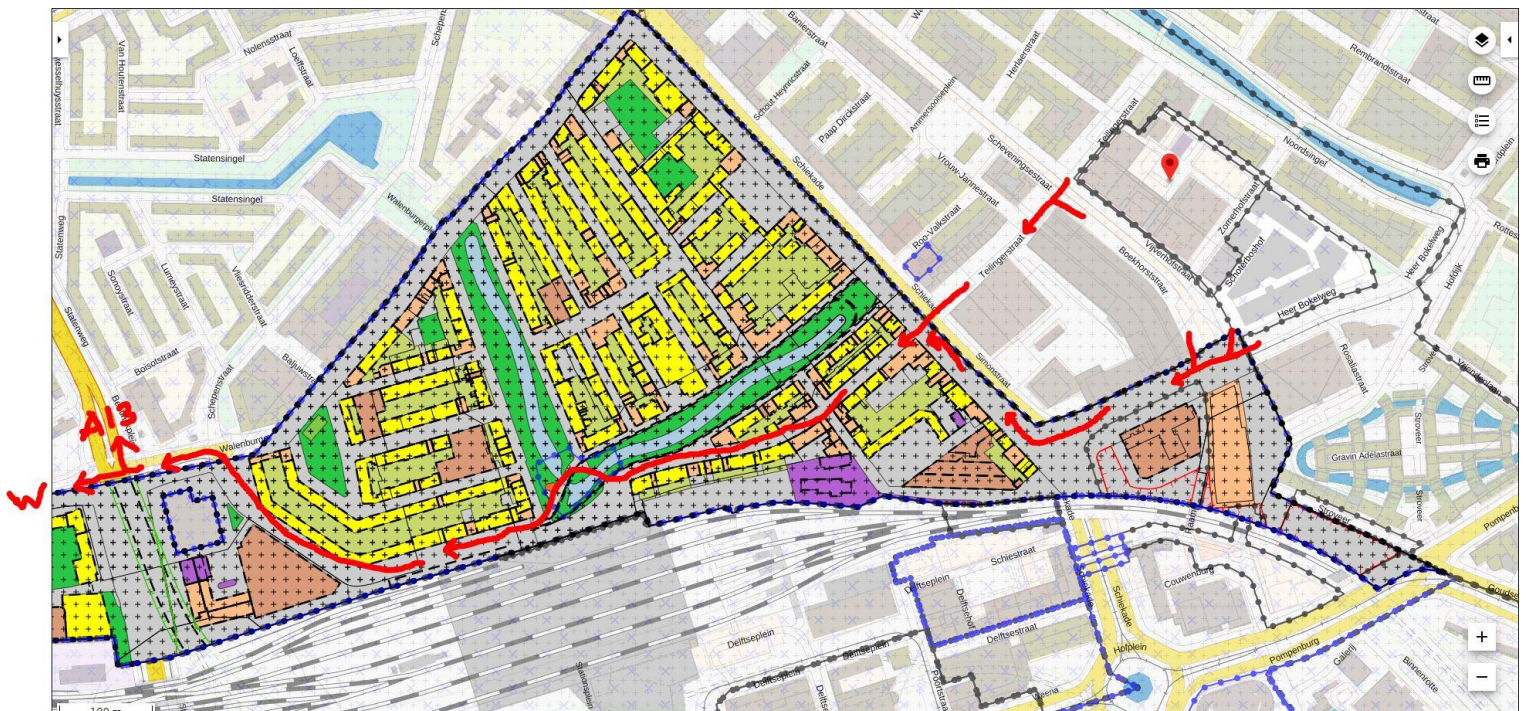

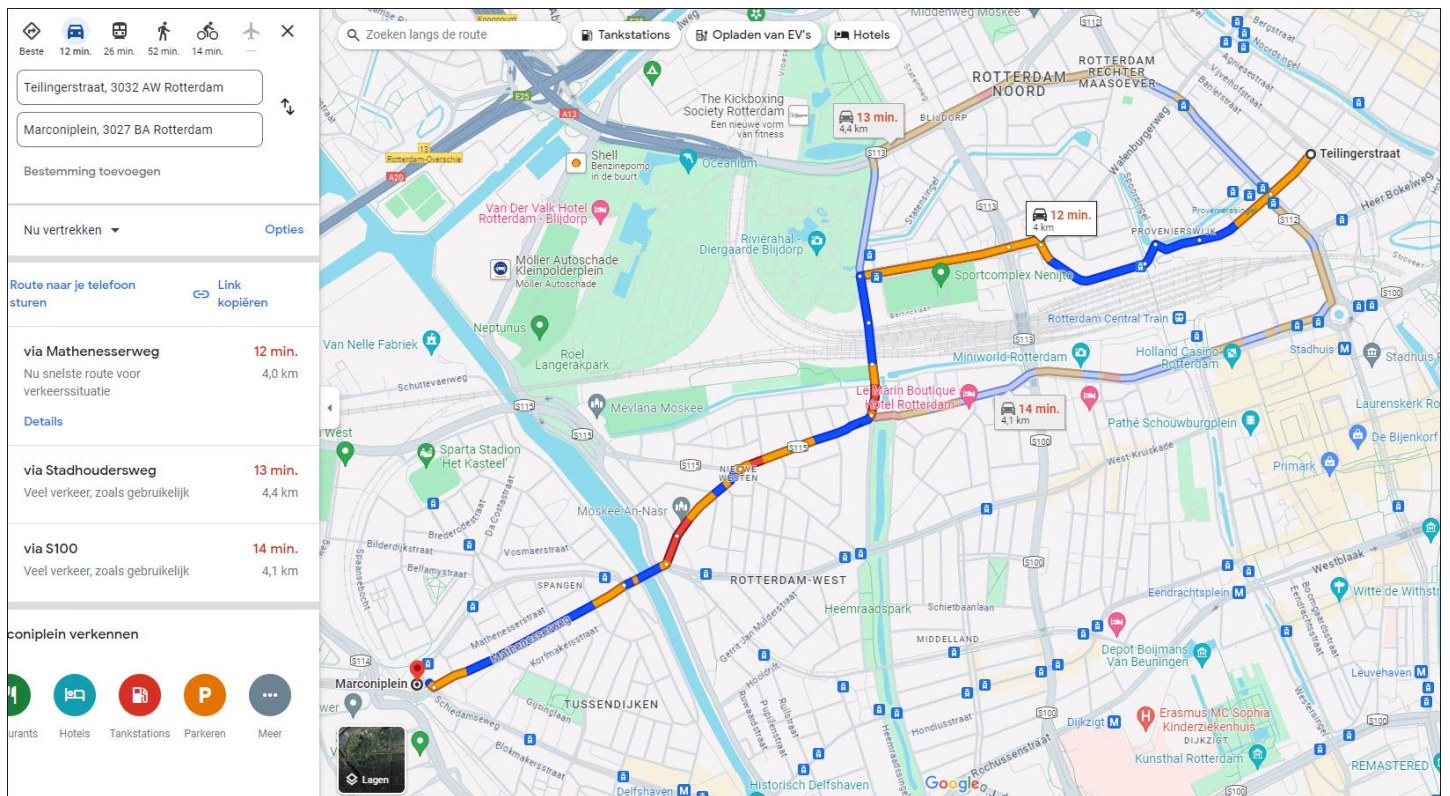
Afbeelding 3 – Presentatie Pompenburg van 29 maart 2023 – Zichtbaar de Poort van Noord met daarin ZoHo en Katshoek-ontwikkeling aangegeven.

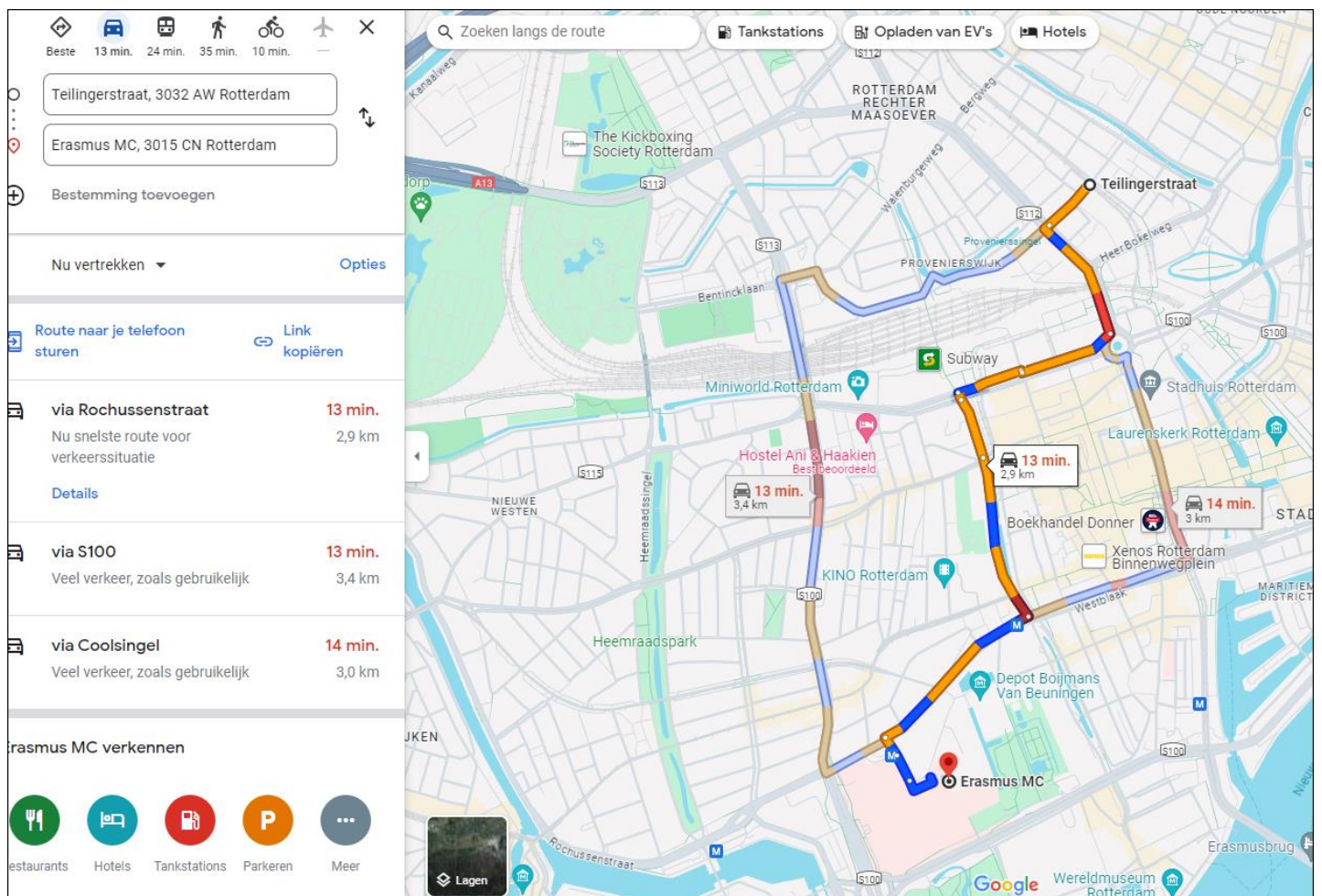
Afbeelding 4 – BOVEN : Proveniersstraat, Proveniersplein en Stationssingel staan tegenwoordig als GEEL (doorgaande weg) ingetekend in ruimtelijke Plannen. ZoHo staat in directe verbinding en verkeer door Proveniersstraat zal hierdoor toenemen. Met extra geluidsoverlast en luchtvervuiling van dien.

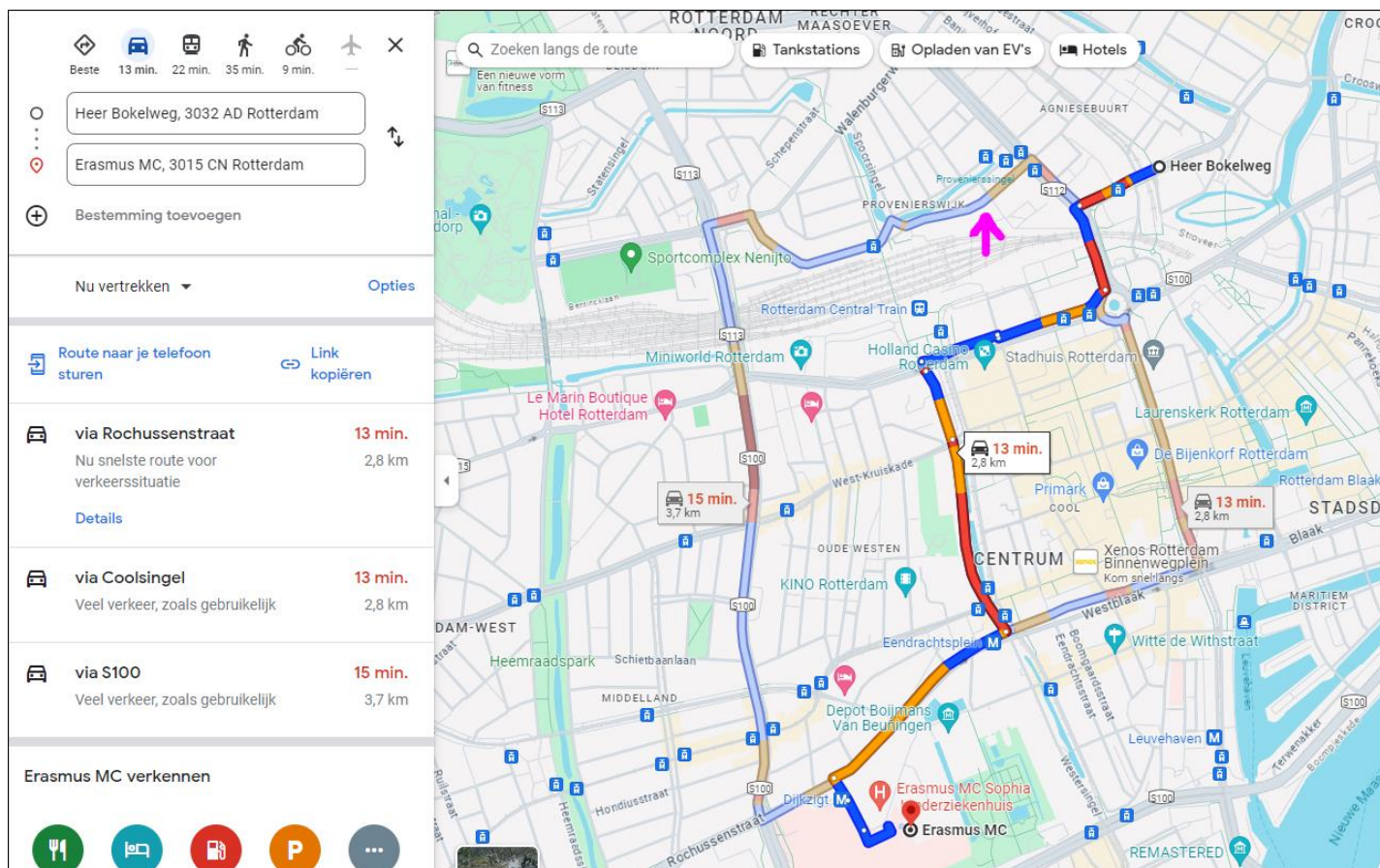
BENEDEN: Bestemmingsplan Provenierswijk waartoe ook de Heer Bokelweg hoort. Volgens het bestemmingsplan is er al teveel verkeer en geluidsoverlast op Schiedade.

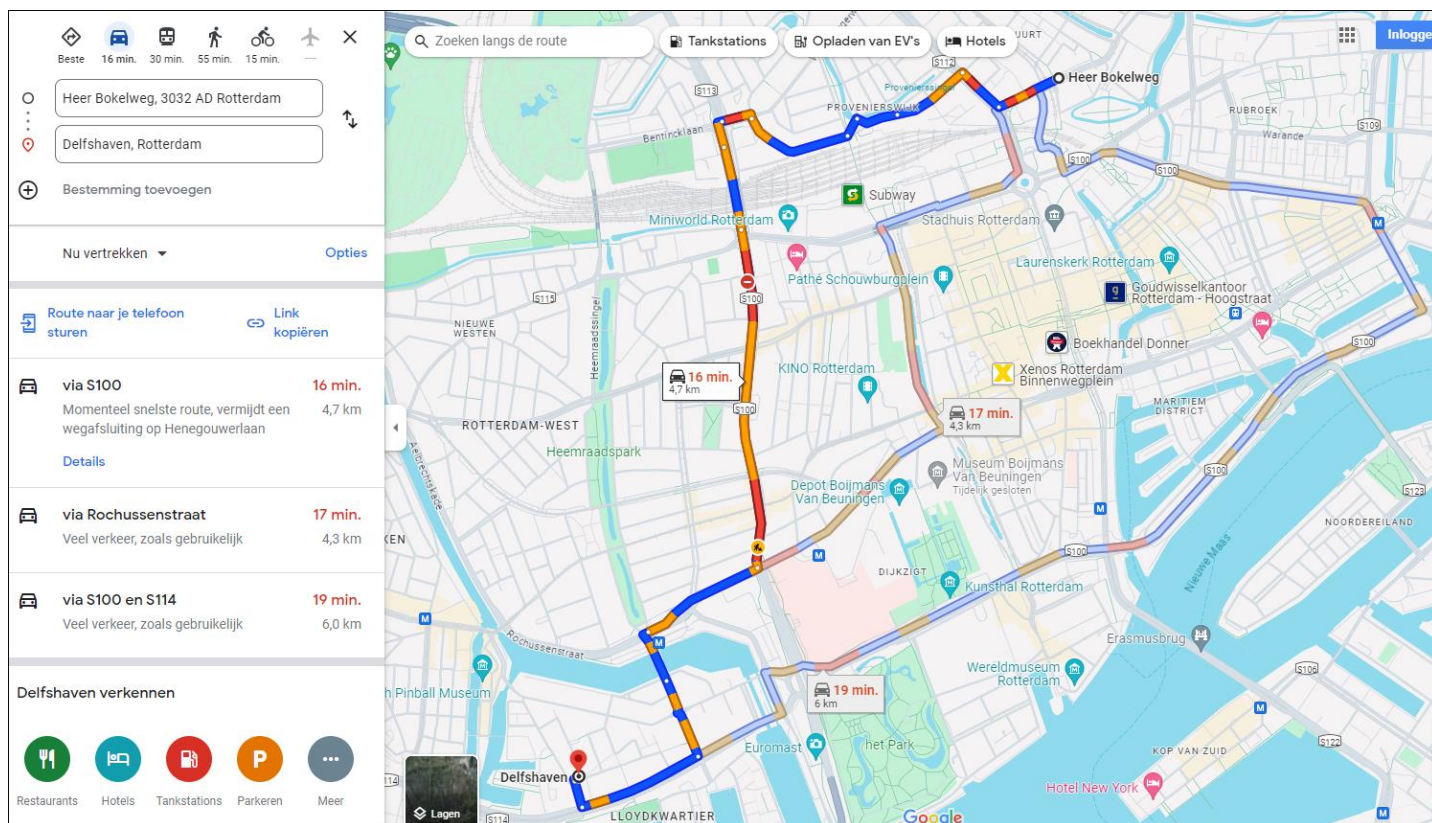

Afbeelding 5 – BOVEN EN ONDER: Google toont aan dat er veel verkeer vanuit ZoHo door Proveniersstraat rijdt. Meer woningen zorgt dus WEL een toename van verkeer in Provenierswijk. ONDER laat zien dat als HOPPLEIN autoluw wordt gemaakt, Proveniersstraat de alternatieve route wordt. Dit alles is NIET of ONZORGVULDIG onderzocht. Waar zijn de verkeersonderzoeken?

Afbeelding 6 – BOVEN EN ONDER – Ook vanaf Heer Bokelweg zal veel verkeer door Proveniersstraat rijden. Of als alternatieve route zodra Hofplein autoluw wordt. Dit is niet cumulatief onderzocht. Ook niet wat de ruim 7000 woningen in RCD-XL voor Provenierswijk gaat betekenen. De vaststelling van ZoHo gaat uit van een incorrecte aanname dat er geen toename is. Waar zijn de verkeersonderzoeken?

Afbeelding 7 - TEKENING van alle torens RCD-XL vanuit Proveniersplein gezien op 2 5jul2023 om 10.18u. Al deze torens zorgen samen met ZoHO veel verkeer door Provenierswijk en voor grote negatieve cumulatieve effecten die niet onderzocht zijn. (Foto is met groothoeklens gemaakt waardoor alles wat kleiner/verder weg lijkt dan werkelijk is).

Aan de gemeenteraad
t.a.v. de directeur van Stadsontwikkeling, BWT/bestemmingsplannen
Postbus 6575
3002 AN ROTTERDAM

Per e-mail: bwt-juridischezaken@rotterdam.nl

Datum: 26 oktober 2023

Betreft: Aanvulling zienswijze ontwerpbestemmingsplan 'Zomerhofkwartier'
(NL.IMRO.0599.BP2203Zohokwart-on01)

Geachte heer, mevrouw,

Hiermede stuur ik u en namens onderstaande ondertekenaars waaronder bewonersvereniging Provenierswijk, de aanvulling van onze pro forma zienswijze t.a.v. het ontwerpbestemmingsplan 'Zomerhofkwartier' zoals aangekondigd in het bericht van het Gemeentebblad met datum 1 september 2023 (zie bijlage) en pas kenbaar gemaakt via Overheid.nl op 8 september 2023.

Hoogachtend,

⇒ *Tevens contactadres*
010-4678873

Medeondertekenaars:
Bewonersvereniging Provenierswijk

1. Geen inspraakprocedure en salamitactiek bij communicatie

Geen participatie - Net als voor het bestemmingsplan RCD, Schiekadeblok, Pompenburg en Groot Handelsgebouw, heeft er ook omtrent ontwerpbestemmingsplan Zomerhofkwartier (hierna ZoHo) géén participatie met omwonenden plaats gevonden.

Salamitactiek tijdens schaarse infobijeenkomsten – Daarbij willen wij ook graag aanstippen dat het geen betrouwbare overheid betreft als de gemeente zelfs op de schaarse informatiebijeenkomsten niet communiceert over wat er komen gaat qua ontwikkelingen aan, tegen of bij Provenierswijk.

Ondertussen zijn in ruim 2 jaar tijd alle (hoogbouw)plannen in RCD-XL – behalve ASR en Conradstraat – gepubliceerd. Onder RCD-XL valt ook ZoHo. Deze plannen hebben allemaal cumulatief effect hebben op de directe woon- en leefomgeving van Provenierswijk e.o. maar de gemeente heeft gekozen om de bewoners voor het domme te houden...

Ook op de informatiebijeenkomst voor de bewoners op 14 april 2023 over de ontwikkelingen van het RCD-gebied zijn alleen Treehouse en Schiekadeblok aan bod gekomen. De ontwikkelingen ZoHo is - net als voor Rise, Lumiere, ASR, het Groothandelsgebouw, The Modernist en Conradstraat – niet besproken én NIET in beeld gebracht.

Dit alles – de salamitactiek in communicatie en geen participatie - geeft het vermoeden dat de gemeente doelbewust de plannen door wil drukken zonder zorgvuldig de belangen van bewoners, het milieu en een gezonde leefomgeving te onderzoeken en te overwegen. Dit betreft geen behoorlijk bestuur en geen goede ruimtelijke ordening.

2. Het besluit tot geen MER-beoordelingsbesluit is ondeugdelijk – toepassing salamitactiek

De gemeente vindt het milieueffectrapportage een instrument "om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming". Door toepassing van salamitactiek – ZoHo los te knippen van Katshoek-ontwikkeling en de ontwikkelingen Pompenburg en rest van RCD-XL - en milieuonderzoeken niet cumulatief te onderzoeken en te beoordelen – bewijst de gemeente dat het milieubelang juist géén volwaardige plek geeft in de besluitvorming.

Belofte géén salamitactiek – De gemeente heeft zelf met voortschrijdend inzicht in het bestemmingsplan Weenapoint (onderdeel van het plangebied RCD en waarvan fase 3 The Modernist-torens zijn) toegezegd niet aan salamitactiek te doen en plannen niet kleiner te splitsen:

"Door deze samenhang zal ook het milieu als geheel gezien moeten worden, om te vermijden dat salamitactiek ontstaat door het opknippen van het bestemmingsplannen en effecten op het milieu."

Hoe komt de dat gemeente de laatste jaren dit inzicht negeert en ontwijkt? De gemeente hoort zich te houden aan hun eigen woord en afspraken. Dit negeren en verder – doelbewust – doorgaan met splitsen en niet cumulatief bekijken van het geheel van plannen rondom dezelfde toevoeren en rondom Provenierswijk betreft geen goede ruimtelijke ordening en is niet conform het vertrouwensbeginsel en betreft geen behoorlijk bestuur.

3. Milieueffecten ZoHo niet of onzorgvuldig onderzocht

1. Ten eerste valt ons op dat wij nergens de werkelijke hoogtes van de torens in ZoHo kunnen vinden. De tekeningen zijn al uitgewerkt maar hoe hoog het wordt blijft gissen. De gemeente lijkt – met wat voor reden ook - hierin niet transparant te zijn. Zover we hebben begrepen van bewoners van ZoHo worden enkele torens rond 55 meter hoog. Is dat met of zonder de verhoogde onderbouw? Waarom wordt dit niet overzichtelijk in een tekening aangetoond?

1. Wij zien dat er wéér geen luchtkwaliteit-onderzoek gedaan is met als redenering dat het past binnen de Nationaal Samenwerking Luchtkwaliteit (NSL)-ruimte. Wij zeggen 'weer' omdat de gemeente dezelfde reden gebruikt voor de bestemmingsplannen RCD, Schiekadeblok, The Modernist, Pompenburg-gebied (4 torens) en de nieuwe ontwikkelingen in het Groothandelsgebouw. Voor al deze (hoog)bouwontwikkelingen – ook ZoHo – rijdt het (vracht)verkeer over de Schiekade. M.a.w. de grote toename aan verkeer is dus nooit cumulatief onderzocht qua de luchtkwaliteit (CO2 én fijnstof) voor Schiekade én Provenierswijk onderzocht. Zie verder ook volgend punt.
2. Het verkeersonderzoek van de verkeersbewegingen is incompleet cq niet juist in beeld gebracht. Het is niet onderzocht wat de toename aan (vracht)verkeer voor ZoHo betekent voor Proveniersstraat cq Provenierswijk. Provenierswijk is weer uit beeld gelaten; het minuscule wat voor ZoHo onderzocht is alleen Heer Van Bokelweg en stukje Schiekade richting A20.

Maar hoe gaat het verkeer rijden als al het verkeer (inclusief leveranciers) vanuit ZoHo naar het westen moet en richting A13? De snelste en kortste route is vanaf Teilingerstraat of Heer van Bokelweg via Schiekade direct de Proveniersstraat in om zo via Proveniersplein en de Stationssingel – met weinig stoplichten – direct naar de snelweg of richting 's Gravendijkwal naar het westen en/of het zuiden te rijden. Zeker als ook Hofplein autoluw gemaakt wordt zal Proveniersstraat als snelle sluiproute gebruikt worden.

En ook het verkeer is niet cumulatief onderzocht met het verkeer van ontwikkelingen Katshoek, Pompenburg, Schiekadeblok, RCD, Rise, Lumiere, ASR en alle andere ontwikkelingen op Coolsingel. NB: ZoHo, Katshoek en Pompenburg-ontwikkeling maken ook allemaal gebruik van de Heer van Bokelweg. Dit alles betreft weer salamitactiek.

3. Het gestelde in bovenstaande punten 2 en 3 - over verkeer en luchtkwaliteit - geldt ook voor milieuaspect verkeer én geluid. De toename aan verkeer door Provenierswijk – wat zeker een feit is – is niet onderzocht qua geluid én trillingen. Verder ook niet de gehele cumulatie met alle andere ontwikkelingen van RCD-XL.
4. Bezonningsonderzoek: Het bezonningsonderzoek heeft niet onderzocht wat ZoHo doet voor de woningen buiten het ZoHo-plangebied. Alsof de – 55 meter hoge torens – geen schaduwimpact zou hebben.
Echter, deze torens geven weldegelijk schaduw aan Provenierswijk. Met name (weer) voor de woningen in Provenierswijk-oost (tussen Proveniersplein en Schiekade). Juist de ochtendzon die Proveniersstraat e.o. aan de noordzijde krijgt, zal verdwijnen achter de ZoHo-torens. De ZoHo-torens stijgen namelijk boven het Zadkine-gebouw – dat 47 meter is – uit. Zie bijgaande foto die zichtbaar maakt dat de zon in juli nu nog net boven het Zadkine-gebouw uitkomt.
De ZoHo-torens maken de ommuring van Provenierswijk-oost – de cumulatie met de torens in Pompenburg-gebied (torens van 76, 125, 145 en 53m) die naast ZoHo komen en ook met de rest van de hoogbouwtorens in RCD-XL – compleet.

5. Huidige stand van zaken voor Provenierswijk?

Van recente nieuwsberichten blijkt Rotterdam qua gezonde leefomgeving steevast onder aan de lijst te hangen. Zo blijkt uit **Kankeratlas.nl** dat Rotterdam-Noord – waaronder Provenierswijk – **37%** boven verwachting aan longkanker gevallen heeft. Daarmee staat onze wijk in top 5 van Nederland. Zie afbeelding op de laatste pagina. Ook omtrent andere kankers blijkt onze woonomgeving hoog in de lijst te zijn qua gevallen boven verwachting. Dat Provenierswijk samen met Rotterdam-Noord ingeklemd zit tussen de hoofdvoerwegen voor het RCD-gebied - Schiekade, Statenweg en Weena – heeft dus een zichtbaar groot negatief impact op de gezondheid van de bewoners.

Gezondheidseffecten door blootstelling aan luchtverontreiniging dienen daarom ook een belangrijke rol te spelen in de afweging¹. En voor luchtkwaliteit is dit meer dan simpelweg aangeven dan dat het "geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk maakt".

CONCLUSIE

Voor een duurzame verstedelijking hoort een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten worden nagestreefd. Na het lezen het ontwerpbestemmingsplan ZoHo en de bijbehorende onderzoeken is veel aan te merken qua zorgvuldigheid en betrouwbaarheid. De mogelijke ontwikkelingen binnen het bestemmingsplan ZoHo geven negatieve milieueffecten als ook in cumulatie met de andere beoogde (hoog)bouwplannen bij ZoHo en in RCD-XL aan Provenierswijk. Dit is echter niet onderzocht. Dit alles – inclusief de salamitactiek - kan niet ten grondslag liggen aan het besluit dat er geen mer-beoordelingsbesluit nodig is. De gezonde woon- en leefomgeving van bewoners van Provenierswijk horen serieus in de onderzoeken te worden meegenomen.

Al met al maakt duidelijk dat het ontwerpbestemmingsplan Zomerhofkwartier en niet op de juiste basis is genomen waardoor er geen sprake is van goede ruimtelijke ordening.

¹ Handvatten bij goede ruimtelijke ordening in relatie tot luchtkwaliteit zijn:

- Blootstelling: hoeveel en welke mensen worden blootgesteld aan bepaalde concentraties luchtverontreinigende stoffen?
- Scheiden van bronnen en blootgestelden
- Hinder: voorkomen van voorzienbare hinder/gezondheidsschade door milieubelastende activiteiten
- Beschermen: 'de meest kwetsbare groep op de minst vervuilde plek'

Het bevoegd gezag heeft volgens de Algemene wet bestuursrecht (Awb) als taak om:

- Belangrijke belangen op een evenwichtige wijze af te wegen (art. 3.4)
- Een besluit deugdelijk te onderbouwen (art. 3.46)
 - [ABRvS 201403998/1/R6, 12 november 2014 \(Wilhelminastraat e.o, Vianen\)](#)
 - **Essentie:** Als een bestemmingsplan niet in betekenende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging, kan toch een luchtkwaliteitsbeoordeling nodig zijn voor een goede ruimtelijke ordening. Daarbij staat dan de vraag centraal, of de nieuwe bestemmingen aanvaardbaar zijn bij de bestaande luchtkwaliteit

Afbeelding 1 - De ZoHo-torens stijgen boven het zadkine-gebouw die 47 meter is en geven schaduw aan de omgeving als ook naar Provenierswijk-oost. Dit is niet onderzocht. De roze toren is overigens een toren van ontwerpbestemmingsplan Pompenburg dat ook aan de Heer van Bokelweg gepland is. Deze en alle torens van Pompenburg zijn niet cumulatief meegenomen in het bezonningsonderzoek.

Afbeelding 2 – De Welstandsparagraaf van ZoHo toont het langwerpige Zadkine-gebouw veel hoger dan de geplande ZoHo-torens. Dit is beneden de waarheid. Ook de hoogte van het vierkante Zadkine-gebouw op de hoek is veel hoger ingetekend; Deze is echter maar 56 meter. Dit plaatje geeft dus een incorrect beeld van de impact van de gebouwen.

Algemeen

Verschillende stedelijke en landschappelijke kwaliteiten worden in dit plan per laag benadrukt: juist door de contrasten tussen de drie lagen op te zoeken en te versterken in de keuze van materiaal, vorm en uitstraling, ontstaat de gewenste spanning tussen stedelijk en landschappelijk, tussen oud en nieuw, tussen kleinschalig en groot.

Afbeeldingen 3 – Zon op 31 juli net boven het Zadkine-gebouw. Ook door de torens van ZoHo verdwijnt de zon voor Provenierswijk-oost.

 nelissen
ingenieursbureau

Figuur 1d. de bouwvolumes. Kavel 6.0 valt buiten de scope van de bezonningsstudie.

Afbeeldingen 4 – Bovenste afbeelding laat zien dat de snelst en directe route naar A13, het westen of naar 's Gravendijkwal (naar het zuiden) via Provenierstraat cq Provenierswijk is. Zeker als Hofplein autoluw gemaakt wordt. Deze verkeersbewegingen cq sluiproute zijn niet onderzocht qua verkeer, luchtkwaliteit en geluid (zie onderste afbeelding uit het verkeersondezoek van ZoHo)..

